

היום נלמד בעזרת ה':

נדרים דף לה

למדנו אתמול: הסתפק רב חייא בר אבין אדם שאמר לחברו 'כְּכָרִי עליך' (= הכבר שלי יאסר עליך) ואח"כ נתנה לו במתנה, האם כיון שהוא אמר 'ככרי' כוונתו לאוסרה עליו רק כשהיא עדיין שלו אבל לאחר שהוא נתנה לו במתנה והיא כבר אינה שלו אין היא אסורה עליו, או שכוונתו כבר אז שהיא עכשיו שלי תהיה אסורה עליך לעולם (גם לאחר שאתן לך אותה במתנה). אמר לו רבא פשיטא שהכיכר אסורה עליו גם כשיתן לו אותה במתנה.

הגמרא מקשה על רבא:

איתיביה אמר לו השאליני פרתך: אמר לחבירו: 'השאילי לי את הפרה שלך', וענה לו חבירו: 'קונם פרה שאני קנוי (=הקנויה לי, כלומר הפרה שלי) – לך (=עליך) אם יש לי פרה (נוספת חוץ מ-) אלא זו', או שענה לו: 'נכסי (אסורים) עליך - אם יש לי פרה אלא זו'.

וכן אם אמר לחבירו: 'השאילני קרדומך', וענה לו חבירו: 'קונם קרדום שיש לי (עליך) - אם יש לי קרדום אלא זו', או 'קונם קרדום שאני קנוי (עליך) - אם יש לי וכו', או שענה לו: 'נכסי עליך אם יש לי וכו'.

ולאחר מכן נמצא שבאמת יש לחבירו פרה נוספת או קרדום נוסף – הנדר חל. ולכן בחייו של חבריו אסור לו להנות מהם, אבל לאחר מיתת חבירו מותר לו להינות מהם, משום שאז הם כבר לא שייכים לחבירו. וכן אם נתן לו חבירו את הפרה או הקרדום במתנה - מותר לו ליהנות מהם משום שעכשיו הם כבר שלו. קושיא על רבא שאמר שגם לאחר קבלת החפץ במתנה נשאר עליו איסור הנדר?

תירוץ: שנתנה לו על ידי אחר: בבריתא מדובר שחבירו נתן אותם במתנה לאדם שלישי והוא נתן אותם לאחר מכן למודר הנאה, במקרה כזה לכולי עלמא כבר אין את איסור הנדר על החפץ.

(המשך בדף הבא ↓)

יוצא לאור ע"י:

"אור הספר התורני" הוצאה לאור

052-7628377

להצטרפות:

mabatladaf18@gmail.com

052-342-4473

דיקא נמי: לרב אשי היתה קבלה מרבותיו לקרוא את המילה 'נתנה' שבברייתא בניקוד חיריק. דהיינו 'מת או שניתנה לו במתנה הרי זה מותר', מכאן מדוייק שהמתנה ניתנה לו על ידי גורם שלישי ולא שהבעלים נתנה לו (בניקוד שוא).

*

יש מעילה בקונמות: אדם האוסר עליו דבר בנדר, ולאחר מכן עבר על נדרו ונהנה מהדבר. האם זה נחשב כמעילה (= הנהנה מהקודשים) שצריך להביא עליה קרבן אשם? שורש הספק: כבר למדנו ש'הנדר' הוא בלשון קרבן ('וקונם' הוא כינוי 'לקרבן'), השאלה היא האם זה מחשיב את החפץ הנדור כמו קרבן לענין מעילה או לא?

אמר ליה תניתוה (= למדנו במשנתנו): מדוע נקטה המשנה לשון הקדש 'תיפול הנאה להקדש', ולא את הלשון שרגילה המשנה לכתוב בכל המקומות של איסור הנאה 'תיפול הנאה לים המלח'? אלא מוכח שנדר נחשב להקדש ולכן כתבה המשנה ש'תפול הנאה להקדש'. וממילא יש גם מעילה בנדר.

כתנאי: הגמרא תולה את הדבר במחלוקת תנאים.

קונם כבר זו הקדש: האומר 'קונם כבר זו (כמו) הקדש' - לדעת רבי מאיר מכיון שהוא אסר אותה על כל העולם כמו הקדש יש בה מעילה ואם אכלה הוא או חברו – מעלו בה, ומכיון שיש בה מעילה כהקדש יש לה גם 'פדיון' כהקדש דהיינו שאפשר לפדותה והיא יוצאת לחולין. אבל אם אמר 'כבר זו עלי הקדש' מכיון שאסרה רק על עצמו רק הוא מעל ולא חברו. ובנוסף, מכיון שהיא אסורה רק עליו האיסור אינו חמור כמו הקדש ולכן אין בו אפשרות של פדיון. אבל לדעת חכמים בכל מקרה מי שאכלה לא מעל כי אין מעילה בקונמות.

רב אחא מסתפק לדעת רבי מאיר הסובר שיש מעילה בקונמות:

ככרי עליך ונתנו לו במתנה: הנודר את בכרו על חברו 'ככרי (אסורה) עליך', ולאחר מכן נתן לו אותה במתנה – האם מישהו מהם מעל? שהרי לכאורה הנותן לא מעל כי הככר אינה אסורה עליו, וגם המקבל לא מעל ואפילו שהככר אסורה עליו - מפני שהוא יכול לומר לא היתי מודע למה שאני מקבל ואם הייתי יודע שזה דבר האסור עלי לא הייתי מעוניין לקבל אותו, ונמצא שזו זכיה בטעות והדין הוא שאינה זכיה.

אמר ליה: באמת המקבל לא מעל כשהוא קיבל אותה משום שעדין לא זכה בה כנ"ל, אבל ברגע שהוא ישתמש בה הוא ימעל - ואפילו אם הוא לא ידע אז שהיא אסורה בנדר. משום שיש כלל: כל המוציא מעות הקדש לחולין אפילו אם הוא סבור שהם מעות חולין - הרי זה מעל (מה שאין כן כאשר קיבל אותה בטעות, לא עשה בה שום מעשה וגם לא זכה בה ולכן לא מעל -נחלת משה).

משנה: ומותר למדיר את חברו לתרום את תרומתו ומעשרותיו של המודר לדעתו (= יבואר בגמ' לדעתו של מי), ואם המדיר כהן מותר לו להקריב את קרבנותיו כגון קיני זבים וזבות וכו' (= כל אלו מביאים שתי תורים או שני בני יונה ולכן נקראו 'קני'. ויבואר בגמ' האם יכול להקריב לו דווקא קרבנות אלה או גם שאר קרבנות).

ומותר לו ללמדו מדרש (= ספרא וספרי שהם מדרשי הפסוקים), והלכות (= דברים שהם הלכה למשה מסיני), ואגדות (= דברי חכמים שהסמיכום על הפסוקים) לפי שזו מצווה ללמדו, ומצוות לא ניתנו להנות, אבל לא ילמדו מקרא (= הטעם יבואר בגמ').

אבל מותר לו ללמד את בניו ואת בנותיו מקרא (**הראשונים גורסים 'בניו' או 'בנו' ולא גרסו 'בנותיו'**), לפי שהוא עושה בזה מצווה, ואף שזו מצווה המוטל על האב, אין זה נחשב שהוא מהנה אותו לפי שיתכן שהאב היה מוצא מישהו אחר שהיה מלמדם.

גמרא: איבעיא להו: הגמרא מסתפקת האם הכהנים (המקריבים את הקרבנות עבורנו בבית המקדש) הם שליחים שלנו (=בעלי הקרבן) או שליחים של הקב"ה.

למאי נפקא מינה: הנפק"מ היא לעניין מוזר הנאה - אם הם שליחים שלנו, הרי שאדם שהוא מוזר הנאה מכהן פלוני אסור לאותו כהן להקריב עבורו את קרבנותיו, לפי שהוא מהנה אותו, אבל אם שליחים של הקב"ה מותר לו להקריב.

מאי? מה התשובה לספק?

תא שמע: למדנו במשנתנו - 'מקריב עליו קיני זבין' וכו', ואם הם שליחים שלנו איך מותר לו להקריב עבור חברו את הקינים, והרי הוא מהנה אותו? אלא מכאן ראייה שהם שליחים של הקב"ה!

דחיית הראייה: אם הם שליחים של הקב"ה מדוע המשנה אומרת שמותר לו להקריב עבורו רק 'קיני זבים' וכו', שתאמר שמותר לו להקריב עבורו 'קרבנות', אלא בהכרח שהם שליחים שלנו, והטעם שמותר לו להקריב עבורו קינים הוא מפני שאת הקינים

מביאים 'מחוסרי כפרה' (= כגון זבים זבות ויולדות שקרבנם לא בא לכפרה, אלא להתיר להם להיכנס למקדש ולאכול בקדשים), והדין הוא שאפשר להקריב עבורם אפילו שלא מדעתם, ולכן למרות שהכהנים הם שליחים שלנו מותר לו להקריב עבורו את הקן, שהרי הוא לא עושה עבורו שום שליחות, אבל באמת אסור לו להקריב עבורו את שאר הקרבנות משום שאת שאר הקרבנות צריך להביא מדעת הבעלים, ונמצא שעושה עבורו שליחות ולכן אסור לו להקריב עבורו. *[קנינים לא באים לכפרה ולכן לא צריך להקריבם מדעת בעלים אבל קרבנות הבאים לכפרה צריך דעת בעלים].*

דא"ר יוחנן: וכפי שאמר ר' יוחנן, שכל הקרבנות צריך להקריבם מדעת הבעלים, חוץ מקרבנות של מחוסרי כפרה שהם זב וזבה ומצורע ומצורעת ויולדת, והראיה שהרי אדם מביא קרבן על בנו הקטן שהוא זב, שנאמר "זאת תִּזְרֹת הַזֵּב", "תורת" בא לרבות אפילו קטן למרות שלקטן אין דעת, וכמו כן אפשר להקריב קרבן שלא מדעת חברו. *[ומה שהמשנה כתבה גם 'חטאות ואשמות' צריך לומר שמדובר בחטאות ואשמות של מחוסרי כפרה].*

קושיא על ר' יוחנן: אם "תורת" בא לרבות קטן, והרי נאמר "זאת תִּזְרֹת הַיְלָדָת", ואי אפשר לרבות יולדת קטנה שהרי קטנה לא יכולה ללדת, וכפי שאמר רב ביבי - לשלוש נשים התיירו לשמש עם מוך כדי שלא יתעברו וימותו (= כלומר שמניחות מוך באותו מקום לקלוט את הזרע כדי שלא יתעברו), ואחת מהן היא קטנה, א"כ מוכח שקטנה לא יכולה ללדת.

תירוץ: "תורת" שנאמר ביולדת בא לרבות יולדת שִׁוְסָה, שכן אדם מביא קרבן עבור אשתו השוטה, וזה כדברי רבי יהודה בברייתא.

👉 יולדת או מצורעת חייבות להביא קרבן 'עולה יורד', דהיינו שעשיר מביא קרבן גדול ועני קרבן קטן.

דתינא: וכפי שלמדנו בברייתא - רבי יהודה אומר אדם עשיר מביא עבור אשתו קרבן עשיר, למרות שאשתו נחשבת לענייה (= שהרי כל נכסיה שייכים לבעלה), וכן עליו להביא את כל הקרבנות שהיא חייבת, כגון חטאות ואשמות שלה, משום שהוא התחייב לה בכתובה 'אני מתחייב לשאת את כל החיובים שעלייך ולהביא עבורך את כל הקרבנות שאת חייבת גם אותם שהתחייבת קודם הנישואין'.

נמצא ש"תורת" בא לרבות שוטה, שבעלה חייב להביא עבורה את קרבנותיה למרות שאין לה דעת, כיון שהחיוב הוא עליו.